

KASVISTOINVENTOINTIRAPORTTI

LAITILA

SAVEMÄKI

Turussa 30.8.1999
Tanja Aalto

Tutkimuskohde

Savemäki sijaitsee Soukaisten kylässä Laitilan kunnassa peruskarttakoordinaattien X=675637 ja Y=153741 välillä (pk-lehti 1131 11 Laitila). Tutkittu alue on pinta-alaltaan noin 1600 m².

Tutkimuksen tarkoitus

Kasvistoinventointi on tehty 8.7. ja 22.7.1999 Museovirastolle. Tutkimuksen tarkoituksena on kasvillisuuden kartoitus alueen hoitoa varten ja mahdollisten harvinaisten tai suojeltavien tai muinaiseen ihmistoimintaan ilmeisesti liittyneiden lajien löytäminen.

Yleiskuvaus

Savemäki sijaitsee Soukaisten kylässä Laitilan pohjoisosissa, noin 5 kilometriä Laitilan keskustasta ja Perttelin kyläkirkolta noin 250 metriä etelä-lounaaseen. Alue on peltojen keskellä sijaitseva pieni kivikkoinen mäkipumppu, jota käytettiin vielä 1950-luvulla laidunalueena. Savemäen aluetta ympäröi hyvin säilynyt perinteinen kulttuuri- ja perinnemaisema. Arkeologisissa tutkimuksissa Savemäestä on löydetty erilaisia hautoja, mm. alueen keskivaiheillakin näkyvissä oleva kookas pyöreä röykkiö, jotka ajoittuvat vanhemman roomalaisen rautakauden loppupuolelle. Alueella kulkee myös lyhyt kulttuuri- ja luontopolku.

Tutkittuja alueita on kaksi. Peltojen ympäröimä pääosin harvahkoa männikköistä kangasmetsää kasvava mäkipumppu ja noin 50 metriä pohjoiseen, alueelta lähtevän tien varressa oleva, kiviaidan reunustama tienlevennys.

Kasvillisuus

Savemäen peltosaareke on pääosin mäntyjä ja katajaa kasvavaa harvahkoa kangasmetsää, jossa vuorottelee aluskasvillisuutenaan tuoreen kankaan lajistoa kasvavat alueet ja niittykukka- ja heinävaltaiset aukeammat, paikoitellen ketomaisenkin kasvillisuuden alueet.

Alueen keskivaiheilla metsälauha peittää maata, mustikkaa ja oravanmarjaa on myös runsaasti, puolukkaakin jonkun verran. Muita tyypillisiä metsälajeja ovat mm. metsätähti, valkovuokko, kangasmaitikka, metsäimmarre, metsäkorte, metsäkurjenpolvi, kevätpiippo ja kielo. Syylälinnunherne kasvaa melko runsaana alueen koillispuolella, latomuksen läheisyydessä. Alueen reunamilla mm. itä-koilliskulmauksessa ja lounaanpuoleisessa päässä, on avoimia alueita, joilla kasvaa heinää ja yleisiä niittykasveja, kuten särmäkuismaa, päivänkakkaraa, kissankelloa, niittynätkelmää, kurjenkelloa, aho- ja keltamataraa. Heinistä nurmipuntarpää, nurmitähkiö, röllit, niittynurmikka ja mäkipumppu ovat yleisiä. Pensaikko on melko runsaslajista. Taikinamarjaa, vadelmaa ja niiden taimia on runsaasti, joukossa on myös muutama karviais-, punaherukka- ja mustaherukkapensas. Muutama lehtokuusama kasvaa röykkiön itäpuolella ja villiintynyttä koristepensasta, terttuseljaa siellä täällä. Röykkiöiden liepeillä ja alueen etelä-lounaisrinteellä kasvaa kuivien ja aurinkoisien paikkojen lajistoa, mm. huopakeltanoa, keltamaksaruohoa, mäkitervakkoa, pukinjuurta, keltamataraa, ahosuolaheinää, lampaannataa ja tuoksusimaketta. Lämpimillä, kuivilla paikoilla viihtyvää ja tiiviitä mattomaisia kasvustoja muodostavaa kangasajuruohoa kasvaa myös röykkiöiden lounaisreunalla. Pölkkyruohoa kasvaa parissakin kohtaa tutkimusalueella, röykkiöiden itäisellä puolella lähellä polkua ja alueen lounaiskulmassa. Lehtipuut, pihlaja, koivut ja tuomi,

reunustavat aluetta peltojen laitamilla ja aluskasvillisuus rehevöityy ojanpientareiden läheisyydessä.

Pieni tienlevennys alueelta pohjoiseen johtavan tien varrella on avoin, kasvillisuudeltaan kuivien ja aurinkoisten paikkojen lajistoa pääasiassa kasvava alue. Mielenkiintoisin laji alueella on pölkkyruoho.

Tulosten tarkastelu

Savemäen alueella on edelleen näkyvissä laidunnuksesta kertova hakamainen ilme ja ympäröivän viljelyn vaikutus. Alue on osittain puustoista ja pensaikkoista, katajia, laidunalueiden seuralaiskasveja, on runsaasti ja pellon laita on lehtipuiden reunustama. Aluskasvillisuuteen kuuluu tyypillisesti niitty ja metsälajistoa, joka on pääosin luonnonvaraista ja alkuperäistä, mutta joukossa on myös ihmistoiminnan mukana levinneitä, rautakautiseen asutukseen usein liitettyjä tulokaskasveja. Vanhan muinaistulokkaan, mäkikauran kasvupaikat noudattelevatkin varsin tarkoin esihistoriallisen, erityisesti rautakautisen asutuksen levinneisyyttä.

Syylälinnunherneen asema tulokkaana on kiistelty. Vaikka sen levinneisyyskuvalla onkin yhtäläisyyksiä rautakautisen asutuksen kanssa, luetaan se nykyisin alkuperäislajistoomme kuuluvaksi. Pölkkyruohon asema tulokkaana on myös mielenkiintoinen, se on Suomessa ilmeisesti alkuperäinen, mutta sen kytkös asutukseen, jopa muinaisasutukseen on selvä. Sen kasvupaikat ovatkin suurimmaksi osaksi ihmisen luomia ja ylläpitämiä.

Hakamaisen vaikutelman ja alueelle sopivan avoimuuden ylläpitämiseksi lehtipuu vesakon ja pensaikon säännöllinen harvennus on tarpeen, kuten myös heinikoituvien alueiden niitto, valoa vaativan keto- ja niittykasvillisuuden säilymiseksi.

Tanja Aalto
1999

Laitila, Soukainen, Savemäki: Kasviliitat, yksilörunsaus arvioitu
asteikolla 1-5

Puut ja pensaat:

<i>Acer platanoides</i>	vaahtera	1	taimia
<i>Betula pendula</i>	rauduskoivu	1	
<i>Betula pubescens</i>	hieskoivu	2	
<i>Juniperus communis</i>	kataja	4	
<i>Lonicera xylosteum</i>	lehtokuusama	1	
<i>Pinus sylvestris</i>	mänty	3	
<i>Prunus padus</i>	tuomi	2	
<i>Ribes alpinum</i>	taikinamarja	3	
<i>Ribes nigrum</i>	mustaherukka	1	
<i>Ribes rubrum</i>	punaherukka	1	
<i>Ribes uva-crispa</i>	karviainen	1	
<i>Rubus idaeus</i>	vadelma	3	
<i>Sambucus racemosa</i>	terttuselja	2	
<i>Sorbus aucuparia</i>	pihlaja	2	

Ruohovartiset:

<i>Achillea millefolium</i>	siankärsämö	3	
<i>Agrostis</i> spp.	röllit spp.	3	
<i>Alopecurus pratensis</i>	nurmipuntarpää	3	
<i>Anemone nemorosa</i>	valkovuokko	3	
<i>Angelica sylvestris</i>	karhunputki	1	
<i>Anthoxanthum odoratum</i>	tuoksusimake	3	
<i>Anthriscus sylvestris</i>	koiranputki	2	
<i>Arabis glabra</i>	pölkkyruoho	1	
<i>Avenula pubescens</i>	mäkikaura	2	
<i>Calamagrostis epigejos</i>	hietakastikka	3	
<i>Calluna vulgaris</i>	kanerva	1	
<i>Campanula patula</i>	harakankello	1	
<i>Campanula rotundifolia</i>	kissankello	2	
<i>Campanula. persicifolia</i>	kurjenkello	2	
<i>Capsella bursa-pastoris</i>	lutukka	1	
<i>Carex ovalis</i>	jänönsara	1	
<i>Centaurea jacea</i>	ahdekaunokki	1	
<i>Chelidonium majus</i>	keltamo	1	
<i>Convallaria majalis</i>	kielo	4	
<i>Deschampsia cespitosa</i>	nurmilauha	2	
<i>Deschampsia flexuosa</i>	metsälauha	5	
<i>Dryopteris carthusiana</i>	metsäalvejuuri	2	
<i>Dryopteris filix-mas</i>	kivikkoalvejuuri	1	
<i>Epilobium angustifolium</i>	maitohorsma	3	

<i>Equisetum arvense</i>	peltokorte	1
<i>Equisetum sylvaticum</i>	metsäkorte	1
<i>Festuca ovina</i>	lampaannata	3
<i>Festuca pratensis</i>	nurminata	2
<i>Filipendula ulmaria</i>	mesiangervo	1
<i>Fragaria vesca</i>	ahomansikka	3
<i>Galeopsis bifida</i>	peltopillike	1
<i>Galium boreale</i>	ahomatara	3
<i>Galium verum</i>	keltamatara	3
<i>Geranium sylvaticum</i>	metsäkurjenpolvi	1
<i>Gymnocarpium dryopteris</i>	metsäimarre	2
<i>Hieracium umbellatum</i>	sarjakeltano	3
<i>Hypericum maculatum</i>	särmäkuisma	3
<i>Lapsana communis</i>	linnunkaali	1
<i>Lathyrus linifolius</i>	syylälinnunherne	1
<i>Lathyrus pratensis</i>	niittynätkelmä	1
<i>Leontodon autumnalis</i>	syysmaitiainen	2
<i>Leucanthemum vulgare</i>	päivänkakkara	2
<i>Luzula multiflora</i>	nurmipiippo	3
<i>Luzula pilosa</i>	kevätpiippo	3
<i>Lychnis viscaria</i>	mäkitervakko	2
<i>Maianthemum bifolium</i>	oravanmarja	3
<i>Matricaria matricarioides</i>	pihasaunio	1
<i>Melampyrum pratense</i>	kangasmaitikka	1
<i>Phleum pratense</i>	nurmitähkiö, timotei	3
<i>Pilosella officinarum</i>	huopakeltano	1
<i>Pimpinella saxifraga</i>	pukinjuuri	3
<i>Plantago major</i>	piharatamo	2
<i>Poa annua</i>	kylänurmikka	1
<i>Poa pratensis</i>	niittynurmikka	3
<i>Polygonatum odoratum</i>	kalliokielo	3
<i>Polypodium vulgare</i>	kallioimarre	2
<i>Potentilla argentea</i>	hopeahanhikki	1
<i>Potentilla erecta</i>	rätvänä	1
<i>Ranunculus polyanthemos</i>	aholeinikki	2
<i>Rumex acetosa</i>	niittysuolaheinä	3
<i>Rumex acetosella</i>	ahosuolaheinä	1
<i>Sedum acre</i>	keltamaksaruoho	1
<i>Silene latifolia</i>	valkoailakki	1
<i>Solidago virgaurea</i>	kultapiisku	2
<i>Stellaria graminea</i>	heinätähtimö	3
<i>Taraxacum ssp.</i>	voikukka	2
<i>Thymus serpyllum</i>	kangasajuruoho	1
<i>Trientalis europaea</i>	metsätähti	3
<i>Trifolium medium</i>	metsäapila	2
<i>Trifolium pratense</i>	puna-apila	2

<i>Trifolium repens</i>	valkoapila	2
<i>Urtica dioica</i>	nokkonen	1
<i>Vaccinium myrtillus</i>	mustikka	4
<i>Vaccinium vitis-idaea</i>	puolukka	3
<i>Veronica chamaedrys</i>	nurmitädyke	4
<i>Veronica officinalis</i>	rohtotädyke	2
<i>Vicia cracca</i>	hiirenvirna	3